

Globalisering, vækst og velfærd

Østdanmarks udfordring
Arbejdsmarked og erhverv frem til 2020

Globalisering, vækst og velfærd

Østdanmarks udfordring

Arbejdsmarked og erhverv i
Østdanmark frem til 2020

Udgiver:

Beskæftigelsesregion
Hovedstaden & Sjælland
Region Hovedstaden
Region Sjælland

Grafisk design:

Kenneth Olsson Grafik

Tryk: Cool Gray

Oplag: 1.500

Internetversion: www.brhovedstadensjaelland.dk

www.regionh.dk

www.regionsjaelland.dk

April 2010

REGION
Sjælland

BESKÆFTIGELSESGRUPPEN
HOVEDSTADEN & SJÆLLAND

REGION
Hovedstaden

Østdanmark

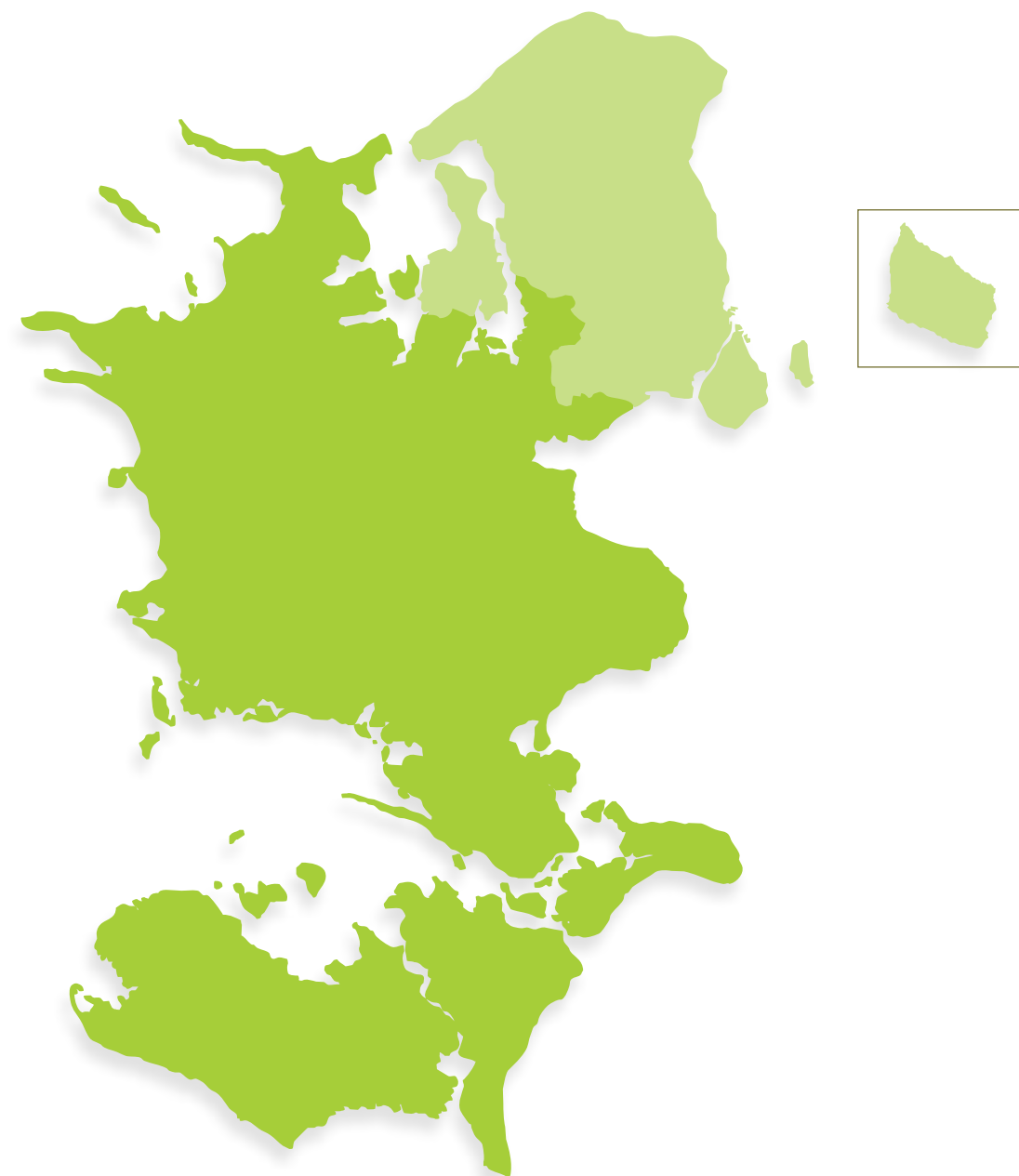
Befolkning i alt	2,48 mio.
Erhvervsfrekvens	80,6 %
Arbejdsstyrke	1,63 mio.
Beskæftigede	1.29 mio.
Pendler ind	22.649
Pendler ud	16.126

Region Hovedstaden

Befolkning i alt	1,66 mio.
Erhvervsfrekvens	80,8 %
Arbejdsstyrke	1,11 mio.
Beskæftigede	871.100
Pendler ind	112.378
Pendler ud	38.580

Region Sjælland

Befolkning i alt	821.200
Erhvervsfrekvens	80,2 %
Arbejdsstyrke	524.500
Beskæftigede	417.627
Pendler ind	31.317
Pendler ud	98.592

Indhold

- 8** Indledning
- 10** Sammenfatning – arbejdsmarked og erhverv de kommende 10 år
- 12** Udfordringer for vækst og udvikling i Østdanmark frem til 2020
- 14** Arbejdsmarkeds- og erhvervsudviklingen i Østdanmark frem til 2020
- 14** Flere ældre og færre unge
- 16** Færre i arbejdsstyrken – flere på pension og midlertidig offentlig forsørgelse
- 20** Beskæftigelsen stabiliserer sig og ledigheden falder igen – får vi igen et stærkt pres på at fremskaffe den tilstrækkelige arbejdskraft?
- 22** Servicesektoren får dominerende indflydelse fremover i Østdanmark – skal vi leve af servicesektoren?
- 23** Aldersudfordringen er særlig stor i den offentlige sektor
- 24** Stor værditilvækst i servicesektoren
- 26** Væksten i produktiviteten har været begrænset, især under højkonjunkturen
- 27** Konkurrenceevnen er under pres – og det influerer på Østdanmarks vækstmuligheder
- 28** Vækst og udvikling fordrer de rette kompetencer

Indledning

Østdanmark har ligesom resten af landet mærket følgerne af den kraftige økonomiske opbremsning, som har betydet en hurtigt stigende ledighed og tydeliggjort de udfordringer, virksomhederne støder på for at kunne klare sig i konkurrencen. Den stigende ledighed har været resultatet af nedlæggelser af en række job, bl.a. gennem større afskedigelser og udflytning af produktion til udlandet. Især de ufaglærte job er blevet ramt.

Det forventes, at det økonomiske konjunkturlageslag vil aftage i løbet af 2011, hvor også den aktuelle stigning i ledigheden vil stoppe.

Selv om opbremsningen i økonomien har været brat, bør det ikke fjerne opmærksomheden fra den strukturelle udvikling og de udfordringer, der vil være for arbejdsmarked og erhverv i de kommende år. I det aktuelle konjunkturlageslag ses nemlig en række udviklingstendenser, som er af mere strukturel karakter, og som må forventes at fortsætte på trods af et økonomisk opsving. Det drejer sig eksempelvis om de forskellige sektors betydning for økonomien og efterspørgselen efter uddannet arbejdskraft.

Det er bl.a. disse udviklingstendenser i arbejdsmarked og erhverv, som Beskæftigelsesregion Hovedstaden & Sjælland, Region Hovedstaden og Region Sjælland er gået sammen om at identificere og vurdere i denne strukturrapport for Østdanmark.

Udfordringerne for arbejdsmarkeds- og erhvervsudviklingen i de kommende år bør bringes i fokus, da afbødning af barrierer og fremme af mulighederne allerede i dag kan være med til at forebygge de udfordringer, vi kan se på sigt.

Denne pjece præsenterer de væsentligste resultater af dette arbejde, og trækker de udfordringer frem for Østdanmark i årene fremover, som resultaterne peger på.

Beskæftigelsesregionen har fokus på at styrke og øge arbejdsudbuddet. Regionerne og Vækstforaene skal medvirke til at skabe de bedst mulige betingelser for en positiv erhvervsudvikling og vækst i de erhverv, der skal sikre, at Danmark og herunder Østdanmark fortsat har et højt niveau for vækst og velfærd.

Den udvikling, som her præsenteres, er baseret på fremskrivninger af en række faktorer, og hvordan disse sammen spiller ind på arbejdsmarked og erhverv de kommende 10 år. Der er tale om en vurdering af udviklingen fremover, som baserer sig på en række forudsætninger.

Fremskrivningen er således udtryk for en 'alt andet lige' betragtning. Det betyder, at fremskrivningen giver et bud på, hvordan virkeligheden kan komme til at se ud, hvis situationen fortsætter som hidtil, og forudsætningerne dermed ikke ændres. Resultaterne kan således pege på områder, hvor udviklingen i Østdanmark vil kunne tage en uønsket retning, såfremt der ikke sættes ind med justeringer af udviklingen.

Fremskrivningerne bygger på en regionaløkonomisk prognosemodel, som er udarbejdet i samarbejde mellem bl.a. Beskæftigelsesregion Hovedstaden og Sjælland, Region Hovedstaden og Region Sjælland. Til grund for resultaterne i denne pjece ligger en større dokumentationsrapport, og den anvendte prognosemodel er beskrevet nærmere i et bilag i dokumentationsrapporten. Denne kan findes på de tre institutioners hjemmeside.

www.brhovedstadensjaelland.dk

www.regionh.dk

www.regionsjaelland.dk

Sammenfatning – arbejdsmarked og erhverv de kommende 10 år

- Arbejdsstyrken i Østdanmark vil fremover bestå af flere unge og flere ældre, men færre i mellemgruppen. Mellemgruppen 30-49 år skrumper ind fra at udgøre 48,2 pct. i dag til at udgøre 42,6 pct. af befolkningen i 2020.
- Region Sjælland vil fremover se en større andel ældre i arbejdsstyrken. Andelen over 50 år stiger fra 32 til 35 procent.
- Region Hovedstaden vil fortsat tiltrække de unge også fra den øvrige del af Østdanmark og dermed fortsat have en »ung« arbejdsstyrke.
- Med mindre den aktive indsats intensiveres i årene fremover vil hver fjerde borger i Østdanmark i den erhvervsaktive alder fortsat være på overførselsindkomst, svarende til i alt 312.000 personer i 2020.
- Region Hovedstaden vil i 2020 have fuld beskæftigelse.
- Region Sjælland vil i 2020 have en lavere ledighed end i dag., 2,8 pct. i 2020 mod 4,4 pct. i dag.
- Den private servicesektor i Region Sjælland vil i 2020 være den største enkeltsektor i regionen, målt i beskæftigelse og værditilvækst. Beskæftigelsen stiger med 6,9 pct., hvor den samlede beskæftigelse falder med 1,1 pct..
- Bygge-anlæg og landbrug vil tabe terræn med et beskæftigelsesfald på hhv. 43,1 og 16,1 pct.. Fremstillingssektoren vil fremover se en mere begrænset nedgang i beskæftigelsen i Region Sjælland, hvor beskæftigelsen falder med 7,1 pct.
- Region Hovedstaden vil se en yderligere vækst i beskæftigelse og værditilvækst i den allerede dominerende private servicesektor.
- Region Hovedstaden har generelt et højt produktivetsniveau, der dels kan tilskrives specialisering inden for en række højproduktive brancher, dels en generelt højere produktivitet inden for de enkelte brancher.
- Region Sjælland er dels præget af flere relativt lavproduktive brancher, og dels af et relativt lavt produktivetsniveau i de pågældende brancher.
- Produktivetsstigningen har været stagnerende i højkonjunkturperioden, hvor det samtidig har været vanskeligt at skaffe arbejdskraft til en værditilvækst inden for de fleste brancher. Den situation kan opstå igen i de kommende år.

- På grund af den begrænsede vækst i produktiviteten har konkurrenceevnen over for udlandet været under pres allerede i en længere periode med et fald i eksporten til følge. Værdien af eksporten er faldet med 30 mia. i perioden 2007 til 2009.
- Den lave produktivetsudvikling har sat vækst- og udviklingsmulighederne under pres især i Region Sjælland.
- I de kommende 10 år forventes den største værditilvækst især inden for den private servicesektor, i høj grad baseret på en udvidelse af beskæftigelsen i sektoren. Værditilvæksten stiger med næsten 22 pct.
- Region Sjælland vil se en markant værditilvækst i privat service, men væsentligt mere begrænset og under gennemsnittet for Østdanmark for de øvrige sektorer. Værditilvæksten inden for privat service stiger med 29 pct. i perioden.
- I brancher som fremstilling, transport, finansiering m.v. vil værditilvæksten i høj grad komme fra en øget produktivitet. Beskæftigelsen forventes at falde. Det vil især præge udviklingen i Region Hovedstaden.
- Der vil være stigende efterspørgsel efter kompetencer, der på den ene side kan medvirke til at skabe en øget produktivitet i Østdanmark og på den anden side kan fremme mulighederne for forøgelse af den private servicesektor.
- Der vil være behov for uddannet arbejdskraft til at afløse de mange, der går ud af arbejdsmarkedet p.g.a. alder, især i den offentlige sektor.
- Der vil være øget behov for arbejdskraft med en videregående uddannelse, men her vil udbuddet alligevel kunne holde trit med efterspørgselen.
- Der kan forventes et underskud af faglært arbejdskraft på 21.000 personer i 2020. Efterspørgselen efter faglærte vil godt nok falde, men udbuddet vil falde endnu mere resulterende i en markant mangel.
- Der vil fortsat være behov for ufaglært arbejdskraft i et vist omfang, men efterspørgselen vil ikke have et omfang, der kan modsvare den store gruppe af ufaglærte fremover. Der kan forventes et overskud af ufaglært arbejdskraft på 53.000 personer i 2020.

Udfordringer for vækst og udvikling i Østdanmark frem til 2020

Den nuværende krise har påvirket beskæftigelse og ledighed markant, og der er ikke længere problemer med at skaffe arbejdskraft, som det var tilfældet frem til 2008.

Det ændrer dog ikke ved, at der på længere sigt, frem til 2020, må forventes en lignende mangelsituation.

Der er derfor behov for allerede nu at fokusere på de udfordringer, som vil skabe barrierer for arbejdsmarkeds- og erhvervsudviklingen med henblik på at kunne adressere de udfordringer, som vil opstå, såfremt udviklingen fortsætter som hidtil uden yderligere indgriben.

Arbejdsstyrken vil komme under pres, og behovet for arbejdskraft indebærer et behov for at sætte yderligere ind over for den store gruppe i befolkningen, som er på overførselsindkomster, med henblik på at øge arbejdsudbuddet.

Det er dog ikke nok i sig selv. Der er behov for initiativer til at kunne honorere fremtidens krav til uddannet arbejdskraft. Det betyder behov for en bedre uddannet arbejdsstyrke. Der er behov for stigende fokus på, hvordan der sikres en stadig forøgelse af uddannelsesniveaet blandt de unge, der kommer ind på arbejdsmarkedet, og samtidig hvilke muligheder der er for opkvalificering af såvel de beskæftigede som de grupper i den erhvervsaktive alder, som i øjeblikket står uden for arbejdsmarkedet.

Specielt eksporterhvervene, som er afgørende for vækst i økonomien og dermed for at kunne fastholde et højt velfærdsniveau, har været under pres i den nuværende krise, bl.a. fordi det ikke har været muligt at øge produktiviteten i tilstrækkelig grad til at kunne klare sig i den internationale konkurrence. En del virksomheder har således i en periode søgt at tilpasse sig de nye betingelser i form af nedskæringer og udflytninger og vil også gøre det fremover. En del af presset på eksporterhvervene er dog også kommet udefra i form af den økonomiske krise, som har betydet en global afmatning i økonomien og dermed faldende efterspørgsel.

En forudsætning for en sådan omstilling er dog, at der er mulighed for at få uddannet arbejdskraft til de ændringer, der er nødvendige for at sikre, at erhvervene igen får øget produktiviteten.

Et højt uddannelses- og kompetenceniveau er en forudsætning, for at der kan foretages den nødvendige produkt- og procesinnovation i virksomhederne, og for at der kan gennemføres de nødvendige forsknings- og udviklingsaktiviteter, herunder udvikling af ny teknologi m.v. inden for forskningsmiljøerne.

Der er flere veje til at sikre et højt kvalifikationsniveau i arbejdsstyrken. Dels en massiv satsning på uddannelse af de nye ungdomsårgange, dels kompetenceudvikling af den eksisterende arbejdsstyrke og endelig en fortsat fokusering på rekruttering af uddannet arbejdskraft fra udlandet. Det er derfor relevant at fokusere yderligere på voksen- og efteruddannelsessystemet til opkvalificering af ufaglærte. Blandt de ufaglærte har ca. en tredjedel en gymnasial uddannelse som højest fuldførte uddannelse, og derfor er potentialet for opkvalificering af den del af arbejdsstyrken også stort.

Arbejdsmarkeds- og erhvervsudviklingen i Østdanmark frem til 2020

Pjecen beskriver en række centrale faktorer for vækst og udvikling de kommende 10 år

Fremskrivningerne af arbejdsmarkeds- og erhvervsudviklingen i Østdanmark i de kommende 10 år peger på en række træk, som er afgørende for vækst og udvikling. Det gælder såvel opnåelsen af de bedste betingelser for virksomhederne som betingelserne for de borgere, hvis velfærd er tæt knyttet sammen med deres muligheder på arbejdsmarkedet.

Begge regioner påvirkes af de centrale forudsætninger for et velfungerende erhvervsliv, men påvirkningen udtrykker sig forskelligt, fordi de to regioner har forskellig udgangsposition.

Pjecen sætter fokus på arbejdsmarkeds- og erhvervsudviklingen

I denne pjece er beskrevet de udviklingstræk, der har en central betydning for et velfungerende arbejdsmarked og erhvervsliv i Østdanmark i de kommende 10 år, og hvilke udfordringer disse medfører for beslutningstagerne. Konklusionerne bygger på de efterfølgende afsnit, som mere detaljeret beskriver udviklingen i hhv. Østdanmark, Region Hovedstaden og Region Sjælland.

Flere ældre og færre unge

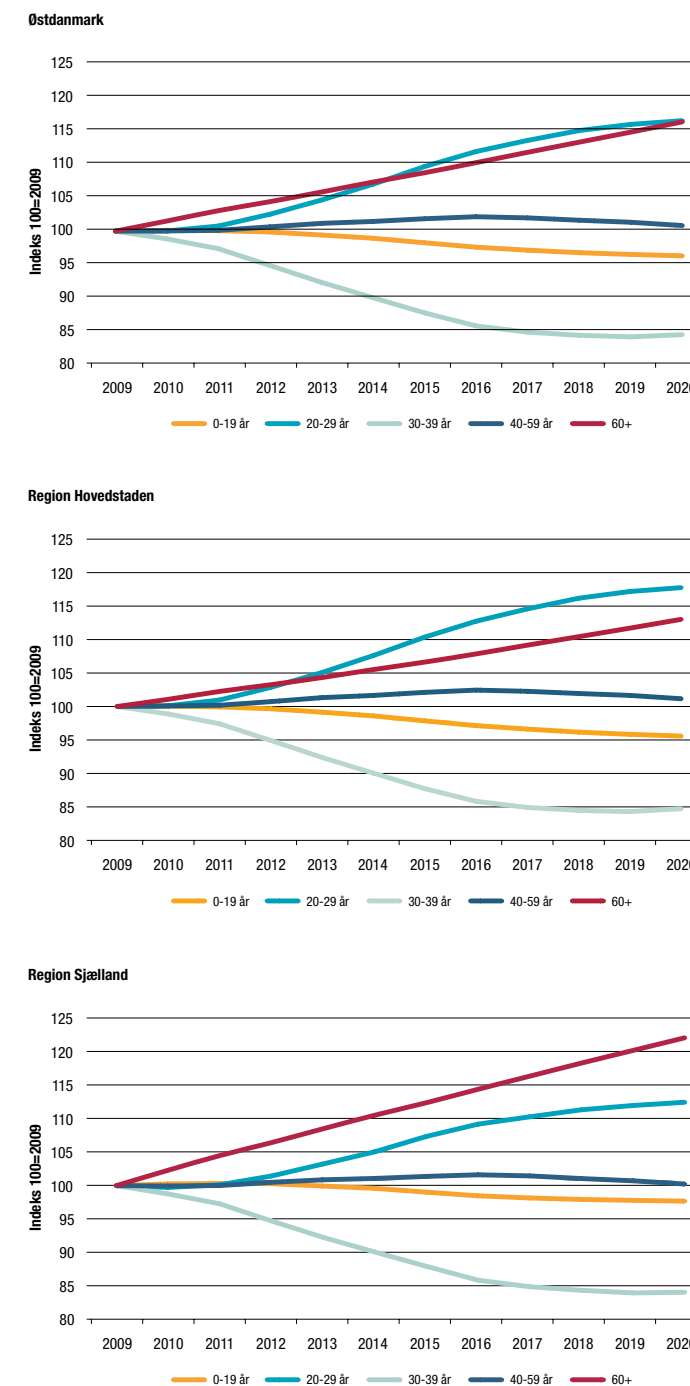
Befolkningstallet i Østdanmark er stort set uændret frem mod 2020. I 2008 var der 2,48 mio. personer i Østdanmark, og i 2020 forventes tallet at være 2,55 mio. Det stort set uændrede befolkningstal dækker dog over væsentlige aldersmæssige forskydninger.

Frem til 2020 vil der ske såvel en aldersmæssig polarisering som en forstærket bevægelse mod en generelt ældre befolkning i Østdanmark. Vi vil se en stigning i antallet af 20-29 årige på ca. 48.000 svarende til en stigning på 16,5 pct. og en stigning på ca. 91.000 personer på 60 år eller mere, svarende til en stigning på 16,3 pct. Region Hovedstaden vil især opleve en stigning blandt de unge – på 17,8 pct., mens den mest markante stigning i Region Sjælland sker blandt befolkningen på 60 år og derover, svarende til en vækst på 22,1 pct.

Derimod vil de årgange – de 30-59 årige – hvor flest er aktive på arbejdsmarkedet, tilsammen skrumpes ind med næsten 50.000. I løbet af de kommende 10 år ser vi således en aldersmæssigt polariseret befolkning, som forstærker den nuværende tendens i Østdanmark, hvor de unges antal især stiger i Region Hovedstaden, og hvor antallet af 60 årige og derover stiger mest markant i Region Sjælland.

Der bliver flere unge i Hovedstaden og flere ældre i Sjælland

Udviklingen i befolkningen i forskellige aldersgrupper, 2009–2020

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

I 2020 vil 2 ud af 5 i befolkningen være 50 år eller derover

Begge regioner er præget af en stigende befolkningsandel over 50 år – fra 35,1 pct. i 2008 til 39,3 pct. i 2020. En sådan udvikling indebærer, at »aldringen« vil fortsætte også ud over 2020. Udviklingen er mest markant i Region Sjælland, hvor 43,9 pct. af befolkningen i 2020 vil være 50 år eller derover. I Region Hovedstaden gælder det 37 pct.

Andelen af befolkningen under og over 50 år, 2008-2020

		Antal personer			Procent		Udvikling i %-point		Udvikling i %-point 2008-2020
		2008	2014	2020	2008	2014	2008-2014	2020	
Østdanmark	0-49 årige	1.611.325	1.589.577	1.549.249	64,9	62,7	-2,2	60,7	-4,2
	50 år og derover	872.116	923.666	1.002.681	35,1	37,3	2,2	39,3	4,2
Region Hovedstaden	0-49 årige	1.108.053	1.093.568	1.069.841	66,7	64,8	-1,9	63,0	-3,6
	50 år og derover	554.136	581.965	627.795	33,3	35,2	1,9	37,0	3,6
Region Sjælland	0-49 årige	503.272	496.009	479.408	61,3	58,6	-2,7	56,1	-5,2
	50 år og derover	317.980	341.701	374.886	38,7	41,4	2,7	43,9	5,2

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger

Færre i arbejdsstyrken – flere på pension og midlertidig offentlig forsørgelse

Ses der i første omgang bort fra spørgsmålet om fremtidens kvalifikationskrav, vil der være lidt færre til at udfylde de job, som vil være aktuelle på fremtidens arbejdsmarked. Fra 2008 til 2020 vil arbejdsstyrken falde med ca. 12.000 personer.

Faldet i arbejdsstyrken er begrænset, men skal ses i sammenhæng med, at antallet af personer uden for arbejdsstyrken vokser støt igennem de kommende 10 år. Dels stiger aldersgruppen på 60 år og derover, som er på vej ud af arbejdsmarkedet eller allerede gået fra, dels vil der være en næsten permanent gruppe på 310.000-320.000 personer i den erhvervsaktive alder, som er på overførselsindkomst, nogle permanent, andre midlertidigt. Denne gruppe forventes ganske vist at falde i antal, men i begrænset omfang.

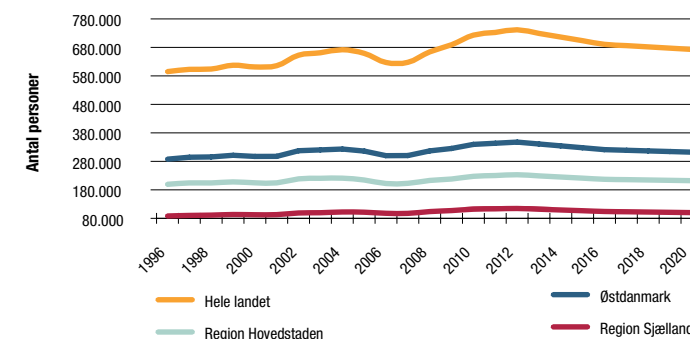
Ca. en fjerdedel af alle på offentlig forsørgelse er i den erhvervsaktive alder og udgør således et potentiale i behovet for en udvidelse af arbejdsudbuddet, således som det var tilfældet frem til slutningen af 2008, hvor krisen satte ind.

Arbejdsstyrken vil falde med 12.000 mennesker

... men der vil fortsat i 2020 være over 300.000 personer i den erhvervsaktive alder på offentlig forsørgelse ...

... dvs. at ca. hver fjerde i den erhvervsaktive alder er og fremover vil være på overførselsindkomst

Personer i den erhvervsaktive alder uden for arbejdsstyrken, 1996-2020

	Antal personer		Udvikling i %	Antal personer		Udvikling i %
	2008	2014	2008-2014	2020	2008-2020	
Hele landet	664.279	716.310	7,8	672.890	1,3	
Østdanmark	316.691	334.349	5,6	312.255	-1,4	
Region Hovedstaden	212.972	225.024	5,7	212.181	-0,4	
Region Sjælland	103.719	109.326	5,4	100.074	-3,5	

Kilde: LINE/SAM-K, basisversion, oktober 2009

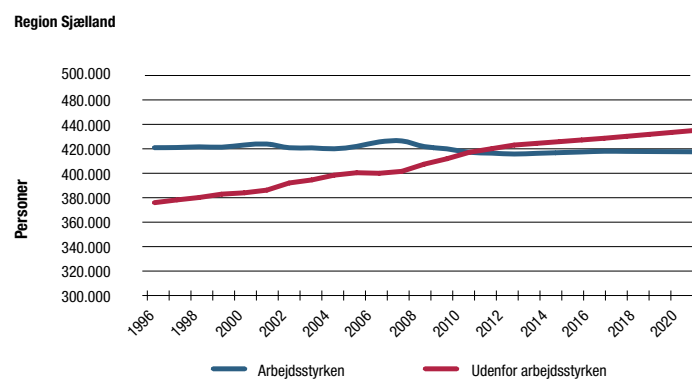
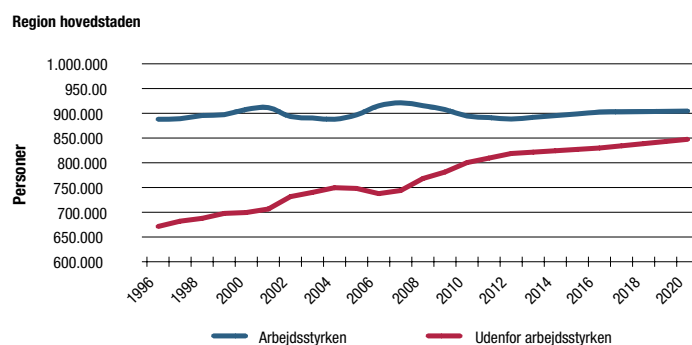
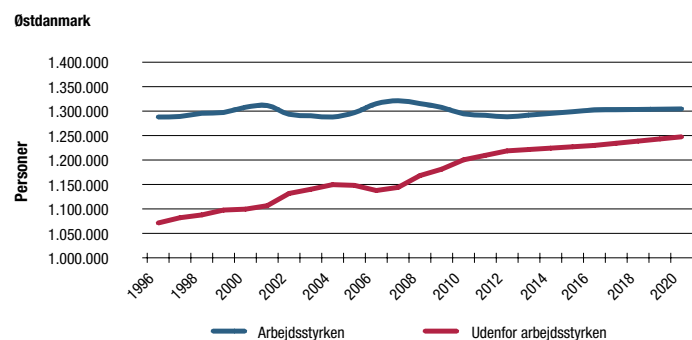
Anm.: Endelig -2006; Foreløbig 2007-2008; Model 2009

Anm.: Som personer i den erhvervsaktive alder er anvendt aldersgruppen 20 til 69 år.

I 2020 vil arbejdsstyrken udgøre en mindre del af befolkningen end den gør i dag

Mens antallet af personer i arbejdsstyrken stort set er uforandret frem mod 2020, vil den del af befolkningen, som ikke indgår i arbejdsstyrken, være stigende. Arbejdsstyrken vil i Region Hovedstaden i 2020 ligge på et lidt højere niveau end befolkningen uden for arbejdsstyrken (ca. 90.000 personer over). Derimod vil arbejdsstyrken i Region Sjælland allerede i løbet af ca. 1 år fra nu blive overhalet af befolkningen uden for arbejdsstyrken, og i 2020 ligge ca. 25.000 personer under den del af befolkningen i antal. Den del af befolkningen, som ikke indgår i arbejdsstyrken, indbefatter alle uden for arbejdsstyrken, dvs. personer på offentlig forsørgelse, såvel efterløn, folkepension som de forskellige overførselsindkomster til personer i den erhvervsaktive alder, samt børn og unge.

Antal personer i og uden for arbejdsstyrken, 1996-2020

Kilde: LINE/SAM-K, basisversion, oktober 2009
Anm.: Endelig – 2006; Foreløbig 2007-2008; Model 2009

Flere unge og flere ældre i arbejdsstyrken

Arbejdsstyrken vil ligesom befolkningen generelt være præget af en stigende aldersmæssig polarisering i de kommende 10 år med ganske vist et stigende antal unge 20-29 årige, men en endnu stærkere stigning blandt de ældre. Det gør sig allerede gældende fra 50 år og frem, hvor der er en klart stigende andel. I Region Sjælland er hver fjerde i arbejdsstyrken mellem 50 og 59 og i Region Hovedstaden er hver femte i denne aldersgruppe.

Arbejdsstyrkens aldersfordeling i procent, 2008-2020

	Antal personer			Procent		Udvikling i %-point	Procent	Udvikling i %-point	
	2008	2014	2020	2008	2014	2008-2014	2020	2008-2020	
Østdanmark	Under 20 år	77.975	83.970	86.941	5,9	6,5	0,6	6,7	0,7
	20-29 årige	232.970	244.948	261.777	17,7	18,9	1,2	20,1	2,4
	30-39 årige	311.510	273.553	264.598	23,7	21,1	-2,6	20,3	-3,4
	40-49 årige	322.039	309.618	290.203	24,5	23,9	-0,6	22,3	-2,2
	50-59 årige	254.643	264.637	283.704	19,4	20,4	1,1	21,8	2,4
	Over 60 år	116.259	117.783	116.422	8,8	9,1	0,3	8,9	0,1
	Alle	1.315.394	1.294.506	1.303.645	100	100		100	
Region Hovedstaden	Under 20 år	48.688	52.289	53.790	5,4	5,9	0,5	6,1	0,6
	20-29 årige	176.623	186.593	200.098	19,7	21,2	1,4	22,5	2,8
	30-39 årige	220.448	193.520	187.503	24,6	22,0	-2,7	21,1	-3,5
	40-49 årige	212.223	203.478	190.920	23,7	23,1	-0,6	21,5	-2,2
	50-59 årige	160.965	168.613	181.119	18,0	19,1	1,2	20,4	2,4
	Over 60 år	75.649	76.135	75.290	8,5	8,6	0,2	8,5	0,0
	Alle	894.596	880.626	888.720	100	100		100	
Region Sjælland	Under 20 år	29.287	31.682	33.151	7,0	7,7	0,7	8,0	1,0
	20-29 årige	56.347	58.355	61.679	13,4	14,1	0,7	14,9	1,5
	30-39 årige	91.062	80.033	77.095	21,6	19,3	-2,3	18,6	-3,1
	40-49 årige	109.816	106.140	99.283	26,1	25,6	-0,5	23,9	-2,2
	50-59 årige	93.678	96.024	102.585	22,3	23,2	0,9	24,7	2,5
	Over 60 år	40.610	41.648	41.132	9,7	10,1	0,4	9,9	0,3
	Alle	420.800	413.881	414.925	100	100		100	

Kilde: LINE/SAM-K, basisversion, oktober 2009
Anm.: 2008 foreløbig, 2014 og 2020 prognose.

Beskæftigelsen stabiliserer sig og ledigheden falder igen – får vi igen et stærkt pres på at fremskaffe den tilstrækkelige arbejdskraft?

Østdanmark vil frem til 2020 bevæge sig hen mod en situation, der minder en del om højkonjunkturperioden, der sluttede i 2008, forudsat at der ikke er andre udviklingstræk, som f.eks. en markant mangel på de rette kompetencer, der begrænser væksten. Beskæftigelsen vil efter et midlertidigt dyk i perioden nå op på næsten samme niveau i 2020 som i 2008, svarende til et niveau på ca. 1.280.000. Beskæftigelsen var i 2008 på ca. 1.290.000 personer. Region Hovedstaden vil se en ganske svag stigning i beskæftigelsen på 0,2 pct. og Region Sjælland vil se et fald på 2,5 pct. svarende til ca. 9.500 personer.

Udviklingen i beskæftigelsen, 2008-2020

	Antal personer		Udvikling i %	Antal personer		Udvikling i %
	2008	2014	2008-2014	2020	2008-2020	
Hele landet	2.852.524	2.737.115	-4,0	2.759.201	-3,3	
Østdanmark	1.290.398	1.261.266	-2,3	1.281.357	-0,7	
Region Hovedstaden	876.893	864.926	-1,4	878.323	0,2	
Region Sjælland	413.505	396.340	-4,2	403.034	-2,5	

Kilde: LINE/SAM-K, basisversion, oktober 2009
Anm.: 2008 foreløbig, 2014 og 2020 prognose.

Beskæftigelsesvækst i Region Hovedstaden Beskæftigelsesfald i Region Sjælland

Ledigheden forventes i 2020 at nå ned på 23.000 personer, svarende til en ledighedsandel på lidt under 2 pct. Dette svarer nogenlunde til niveauet i den netop afsluttede højkonjunktur og giver således indikationer på, at der kan forventes et tilsvarende pres på arbejdsmarkedet og efterspørgselen, som vi så i 2008.

Udviklingen i ledigheden, 2008-2020

	Antal personer		Udvikling i %	Antal personer		Udvikling i %
	2010	2014	2010-2014	2020	2008-2020	
Hele landet	135.013	123.674	-8,4	118.085	-12,5	
Østdanmark	60.366	34.063	-43,6	23.138	-61,7	
Region Hovedstaden	40.718	16.616	-59,2	11.401	-72,0	
Region Sjælland	19.648	17.447	-11,2	11.773	-40,3	

Kilde: LINE/SAM-K, basisversion, oktober 2009
Anm.: 2010 foreløbig, 2014 og 2020 prognose
Anm.: De viste ledighedstal bygger på Danmarks Statistiks RAS-data og er ikke direkte sammenligneligt med de månedlige opgørelser derfra
Anm.: Ved beregningen af udviklingen i ledigheden er anvendt 2010 som udgangspunkt pga. den atypiske ledighedssituation i året 2008

Region Hovedstaden vil se en ledighed i 2020 på 1,3 pct. Region Sjælland vil se en ledighed i 2020 på 2,8 pct.

Ledigheden kan forventes at falde markant i Region Hovedstaden, helt ned til en ledighedsandel på 1,3 pct.. Region Sjælland kan forvente en ledighedsandel på 2,8 pct.. Der vil således i de kommende 10 år være basis for en yderligere udvidelse af den markante pendling, der allerede nu foregår fra Region Sjælland til arbejdspladser i Region Hovedstaden. En sådan udvidelse fordrer dog, at udbuddet kan tilgodese den efterspørgsel, der vil komme efter konkrete kvalifikationer. Ligesom det må forventes, at der vil være behov for en tilsvarende rekruttering fra udlandet, som vi så i den netop afsluttede højkonjunktur.

Den private servicesektor vil fortsat vokse og trække stor stigning i beskæftigelsen med sig

Servicesektoren får dominerende indflydelse fremover i Østdanmark – skal vi leve af servicesektoren?

Den private servicesektor har allerede i dag afgørende betydning for økonomien i Østdanmark. Den udgør i 2008 i Region Hovedstaden halvdelen af arbejdspladserne (beskæftigelse opgjort efter arbejdssted), og i Region Sjælland udgør den 37 pct.. I Region Hovedstaden har sektoren længe haft en afgørende betydning beskæftigelsesmæssigt og vil fortsat have det med en andel i 2020 på 52 pct. svarende til en stigning i arbejdspladser på 15.000. I Region Sjælland vil sektoren vokse sig frem til at blive den beskæftigelsesmæssigt største sektor i 2020 med en andel på 40 pct. svarende til en stigning på 8.600 arbejdspladser.

Beskæftigede efter arbejdssted fordelt på erhverv, 2008-2020

	Antal personer		Udvikling i %	Antal personer		Udvikling i %
	2008	2014	2008-2014	2020	2008-2020	
Østdanmark	Primære erhverv	19.747	13.907	-29,6	11.767	-40,4
	Fremstilling	131.502	123.406	-6,2	126.901	-3,5
	Bygge og anlæg	69.153	57.091	-17,4	59.864	-13,4
	Privat service	627.240	630.769	0,6	650.115	3,6
	Offentlig service	492.221	487.039	-1,1	487.314	-1,0
	Alle erhverv	1.339.863	1.312.211	-2,1	1.335.964	-0,3
Region Hovedstaden	Primære erhverv	6.643	4.772	-28,2	4.076	-38,6
	Fremstilling	87.948	83.078	-5,5	86.441	-1,7
	Bygge og anlæg	43.851	36.379	-17,0	38.623	-11,9
	Privat service	502.973	502.214	-0,2	517.269	2,8
	Offentlig service	361.889	357.443	-1,2	356.613	-1,5
	Alle erhverv	1.003.305	983.887	-1,9	1.003.023	0,0
Region Sjælland	Primære erhverv	13.104	9.135	-30,3	7.691	-41,3
	Fremstilling	43.554	40.328	-7,4	40.460	-7,1
	Bygge og anlæg	25.302	20.712	-18,1	21.241	-16,1
	Privat service	124.267	128.555	3,5	132.846	6,9
	Offentlig service	130.332	129.596	-0,6	130.701	0,3
	Alle erhverv	336.558	328.324	-2,4	332.941	-1,1

Kilde: LINE/SAM-K, basisversion, oktober 2009
Anm.: 2008 foreløbig, 2014 og 2020 prognose.

De traditionelle erhverv, fremstilling, bygge-anlæg, vil få beskæftigelsesmæssig tilbagegang

Den offentlige sektor vil have en stor og stigende andel beskæftigede på 50 år og derover

Derimod vil der være en kraftig beskæftigelsesmæssig nedgang inden for bygge og anlæg og de primære erhverv (bl.a. landbrugsområdet). Fremstillingserhvervene, hvor vi i det seneste år har set en del nedskæringer, vil ikke fremover miste arbejdspladser i helt samme omfang.

Aldersudfordringen er særlig stor i den offentlige sektor

Beskæftigelsen inden for det offentlige område er særligt berørt af den demografiske udvikling. I Region Sjælland vil næsten hver anden af de ansatte inden for offentlig administration (48,3 pct.) og inden for sundhedsvæsenet (46 pct.) i 2020 være 50 år eller derover. Også i Region Hovedstaden er disse områder præget af et højt aldersgennemsnit i 2020, men dog ikke helt så udpræget (hhv. 40,4 pct. og 42,3 pct.). For alle erhverv vil ca. 3 ud af 10 i 2020 være over 50 år.

Andel beskæftigede over 50 år i udvalgte erhverv, 2008-2020

		Antal personer			Procent		Udvikling i %-point	Procent	Udvikling i %-point
		2008	2014	2020	2008	2014	2008-2014	2020	2008-2020
Østdanmark	Offentlig administration	30.098	31.979	33.085	36,3	40,3	4,0	43,3	7,0
	Undervisning	35.793	34.941	34.610	38,6	40,8	2,2	41,5	2,9
	Sundhedsvæsen	28.059	28.984	30.462	36,8	40,9	4,1	43,3	6,5
	Sociale institutioner	45.030	51.804	56.521	30,3	33,8	3,5	36,0	5,7
	Alle erhverv	367.533	380.702	401.523	28,3	30,3	2,0	31,4	3,0
Østdanmark	Offentlig administration	23.312	24.485	25.216	35,4	38,9	3,5	40,4	5,0
	Undervisning	24.019	23.233	22.842	36,9	38,5	1,6	39,1	2,2
	Sundhedsvæsen	19.872	20.656	21.835	35,7	39,8	4,0	42,3	6,6
	Sociale institutioner	28.489	32.755	35.521	28,8	32,3	3,5	34,5	5,7
	Alle erhverv	257.643	266.473	280.710	27,0	28,8	1,8	29,8	2,8
Region Sjælland	Offentlig administration	6.786	7.494	7.869	39,6	45,6	5,9	48,3	8,7
	Undervisning	11.774	11.708	11.768	36,9	38,5	1,6	39,1	2,2
	Sundhedsvæsen	8.187	8.328	8.627	39,7	43,8	4,1	46,0	6,4
	Sociale institutioner	16.541	19.050	21.000	33,3	36,8	3,6	38,8	5,6
	Alle erhverv	109.890	114.229	120.813	31,9	34,4	2,5	35,8	3,9

Kilde: LINE/SAM-K, basisversion, oktober 2009
Anm.: 2008 foreløbig, 2014 og 2020 prognose.

Den mest markante værditilvækst vil ske i service-sektoren, især i Region Sjælland

Stor værditilvækst i servicesektoren

Værdien af produktionen i servicesektoren vil over de kommende 10 år udvise en pæn vækst over gennemsnittet for alle erhverv, en bruttoværditilvækst for Region Hovedstaden på 22,6 pct. og for Region Sjælland noget mere, nemlig 28,7 pct. I Region Hovedstaden vil fremstillingssektoren i den kommende 10 års periode udvise en lige så høj bruttoværditilvækst.

Bruttoværditilvækst fordelt på erhverv, 2008-2020

		Mio. kr.		Udvikling i %
		2008	2020	2008-2020
Østdanmark	Primære erhverv	4.783	5.843	22,2
	Fremstilling	75.982	91.685	20,7
	Bygge og anlæg	24.711	27.647	11,9
	Privat service	284.948	351.950	23,5
	Offentlig service	188.151	229.077	21,8
	Alle erhverv	578.141	682.998	18,1
		Mio. kr.		Udvikling i %
		2008	2020	2008-2020
Region hovedstaden	Primære erhverv	1.262	1.602	26,9
	Fremstilling	55.545	68.123	22,6
	Bygge og anlæg	15.695	17.864	13,8
	Privat service	244.225	299.528	22,6
	Offentlig service	135.884	164.908	21,4
	Alle erhverv	452.263	533.575	18,0
		Mio. kr.		Udvikling i %
		2008	2020	2008-2020
Region sjælland	Primære erhverv	3.521	4.241	20,4
	Fremstilling	20.437	23.562	15,3
	Bygge og anlæg	9.016	9.783	8,5
	Privat service	40.723	52.422	28,7
	Offentlig service	52.267	64.169	22,8
	Alle erhverv	125.878	149.423	18,7

Kilde: SAM-K/LINE, basisversion oktober 2009.
Anm.: 2008 foreløbig og 2020 prognose.

Servicesektorens værditilvækst vil især ske via en udvidelse af beskæftigelsen

I modsætning til servicesektoren vil beskæftigelsen inden for fremstilling samtidig falde i den kommende periode, hvorfor der for denne sektor må forventes en produktivitetstigning af et omfang, der slet ikke genfindes inden for servicesektoren, hvis stigning i bruttoværditilvæksten følges parallelt af en stigning i beskæftigelsen, som er højere i Region Sjælland end i Region Hovedstaden.

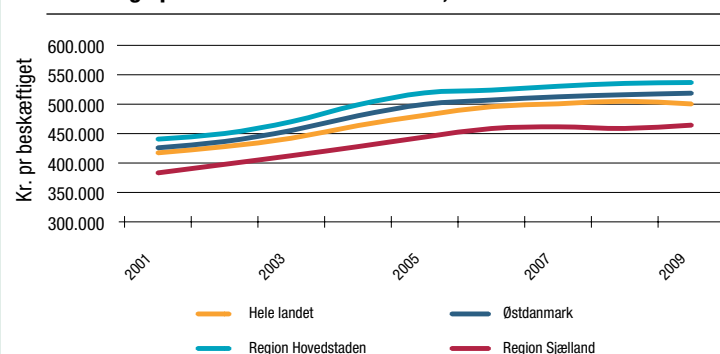

Produktiviteten i Østdanmark har været stagnerende også før krisen satte ind

Væksten i produktiviteten har været begrænset, især under højkonjunktoren

Den generelle udvikling i produktiviteten har været relativt begrænset i de seneste 5 år efter en kraftig stigning fra årtusindskiftet. Den svage produktivitetsstigning har således allerede fra før lavkonjunktoren lagt grunden til de tiltag omkring reduktion af medarbejderstaben, udflytning af produktion o.l., som har præget det seneste år i Østdanmark

Udvikling i produktiviteten alle erhverv, 2001-2009

Værdien af produktionen pr. beskæftiget i kr., 2001-2009

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hele landet	417.300	427.892	442.142	463.661	481.159	495.756	500.611	505.084	500.411
Østdanmark	425.863	436.597	455.297	480.355	499.810	507.038	512.548	516.086	518.702
Region Hovedstaden	440.578	450.158	470.211	498.986	519.246	523.923	530.452	535.322	536.866
Region Sjælland	383.236	397.789	412.446	427.903	444.168	458.633	461.519	458.741	464.389

Kilde: Kilde: SAM-K/LINE, basisversion oktober 2009.
Anm.: -2006 endelig, 2007-2008 foreløbig, 2009- prognose.

Region Hovedstaden har den højeste produktivitet i hele landet
Region Sjælland har en relativt lav produktivitet

Produktiviteten generelt ligger i øjeblikket væsentlig højere i Region Hovedstaden end i den øvrige del af landet. Region Sjælland har i øjeblikket en relativt lav produktivitet, som bl.a. hænger sammen med en relativt lav bruttoværditilvækst inden for fremstillingssektoren. Region Sjællands konkurrenceevne vil således i stigende omfang afhænge af, at produktiviteten højnes inden for de forskellige sektorer generelt og især inden for servicesektoren, med dens stigende betydning for den fremtidige økonomi.

Produktivitetsstigningen var i perioden 2007 til 2009 6.400 kr. pr. beskæftiget i Region Hovedstaden og 2.900 kr. pr. beskæftiget i Region Sjælland. Det er dog forventningen, at produktiviteten vil være stigende i de kommende år på baggrund af de seneste års omstrukturering i virksomhederne.

Stagnationen i produktiviteten har forværret konkurrenceevnen ...

... og det betyder, at eksporterhvervene er under pres og dermed også mulighederne for fortsat vækst og udvikling

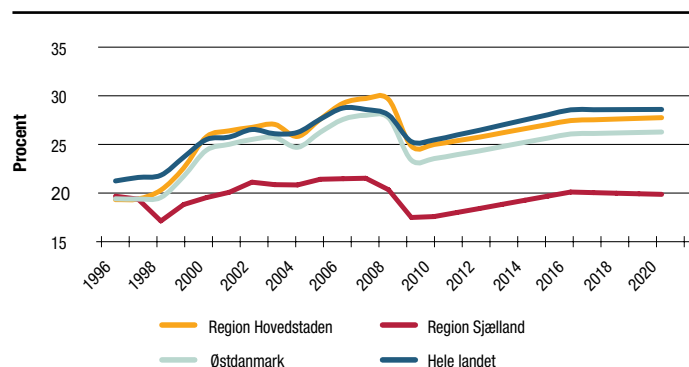
Den begrænsede produktivitetsstigning i de seneste år har betydet en forværring af konkurrenceevnen over for udlandet og for de østdanske virksomheders muligheder for at fastholde eksportandele. Fremstillingssektoren er da også det område, hvor der kan forventes den største produktivitetsstigning, når bruttoværditilvæksten sammenlignes med udviklingen i beskæftigelsen.

Produktivitetsudviklingen har derimod ikke helt den samme betydning for servicesektoren, som især retter sig mod den indenlandske efterspørgsel og dermed i højere grad er afhængig af forbedringer i den indenlandske købekraft.

Konkurrenceevnen er under pres – og det influerer på Østdanmarks vækstmuligheder

Det store fald i eksportens andel af den samlede produktion i Østdanmark de seneste par år peger på, at især eksporterhvervene er blevet ramt af den økonomiske krise. Der vil ske en forbedring i de kommende år, men det forventes ikke, at eksportens andel vil nå op på det niveau, den havde i 2007-2008. Således vil Østdanmark miste terræn i forhold til resten af landet. I Region Hovedstaden vil eksportandelen falde med 1,9 pct.-point, lidt mindre i Region Sjælland, nemlig 0,5 pct.-point. Østdanmark vil således alt andet lige have vanskeligere betingelser for at skabe vækst og udvikling i de kommende år end resten af landet.

Udvikling i eksportens andel af den samlede produktion, 1996-2020

	Procent		Udvikling i %-point
	2008	2020	2008-2020
Hele landet	28	28,6	0,6
Østdanmark	27,7	26,3	-1,4
Region Hovedstaden	29,6	27,8	-1,9
Region Sjælland	20,3	19,9	-0,5

Kilde: SAM-K/LINE, basisversion oktober 2009
Anm.: Endelig -2006; Foreløbig 2007-2008; Model 2009

Vækst og udvikling fordrer de rette kompetencer

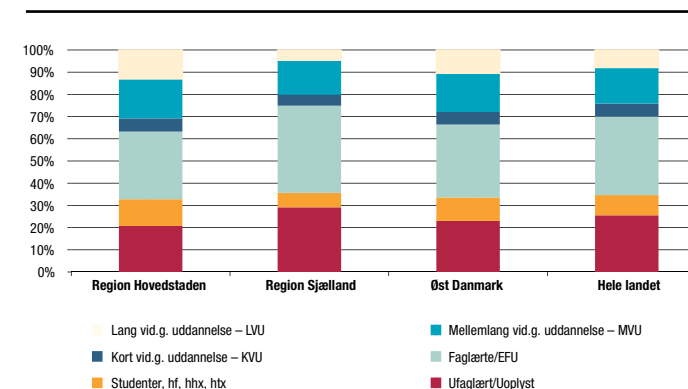
Den nuværende fordeling af de beskæftigede efter uddannelse afspejler erhvervsstrukturen. Region Hovedstaden har i dag en meget stor andel beskæftigede med en videregående uddannelse (36,7 pct.), relativt få faglærte (30,5 pct.), men samtidig en relativt stor andel ufaglærte (32,7 pct.), som for manges vedkommende er beskæftiget i den private servicesektor.

Region Sjælland har en mere begrænset andel beskæftigede med en videregående uddannelse (25,2 pct.), men til gengæld relativt mange faglærte (39,3 pct.). De ufaglærte udgør 35,6 pct.

Efterspørgslen er stor i Region Hovedstaden efter arbejdskraft med videregående uddannelse

I Region Sjælland efterspørges i højere grad faglært arbejdskraft

Beskæftigede efter uddannelse, 2008

- og i tal

	Region Hovedstaden		Region Sjælland		Østdanmark		Hele landet	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Ufaglært/ Uoplyst	190.589	20,7	100.367	29,1	290.956	23,0	713.570	25,5
Studenter, hf, hbx, htx	110.656	12,0	22.374	6,5	133.030	10,5	254.982	9,1
Faglærte / EFU	279.983	30,5	135.394	39,3	415.377	32,9	989.839	35,4
Kort vid.g. uddannelse - KVV	54.567	5,9	16.865	4,9	71.432	5,7	162.280	5,8
Mellemlang vid.g. Uddannelse - MVU	163.419	17,8	52.824	15,3	216.243	17,1	454.620	16,3
Lang vid.g. uddannelse - LVU	119.898	13,0	16.774	4,9	136.672	10,8	220.340	7,9
Sum	919.112	100	344.598	100	1.263.710	100	2.795.631	100

Kilde: SAM-K/LINE, basisversion oktober 2009

Udvikling i antal arbejdspladser efter uddannelse, 2008-2020

		Antal arbejdspladser		Udvikling i %
		2008	2020	2008-2020
Østtjylland	Ufaglært, studenter mv.	416.645	368.241	-11,6
	Faglærte / EFU	409.176	379.221	-7,3
	Kort vid.g. uddannelse – KVVU	71.966	77.458	7,6
	Mellemlang vid.g. uddannelse - MVU	218.790	239.728	9,6
	Lang vid.g. uddannelse – LVU	141.596	164.137	15,9
	Alle uddannelser	1.258.173	1.228.785	-2,3
		Antal arbejdspladser		Udvikling i %
		2008	2020	2008-2020
Region Hovedstaden	Ufaglært, studenter mv.	279.842	247.135	-11,7
	Faglærte / EFU	244.700	218.074	-10,9
	Kort vid.g. uddannelse – KVVU	48.142	51.319	6,6
	Mellemlang vid.g. uddannelse - MVU	157.959	172.274	9,1
	Lang vid.g. uddannelse – LVU	120.493	138.752	15,2
	Alle uddannelser	851.136	827.554	-2,8
		Antal arbejdspladser		Udvikling i %
		2008	2020	2008-2020
Region Sjælland	Ufaglært, studenter mv.	136.803	121.106	-11,5
	Faglærte / EFU	164.476	161.147	-2,0
	Kort vid.g. uddannelse – KVVU	23.824	26.139	9,7
	Mellemlang vid.g. uddannelse - MVU	60.831	67.454	10,9
	Lang vid.g. uddannelse – LVU	21.103	25.385	20,3
	Alle uddannelser	407.037	401.231	-1,4

Kilde: LINE/SAM-K, oktober 2009 basisversion
 Anm.: 2008 foreløbig, og 2020 prognose.
 Anm.: Personer med ukendt uddannelse indgår ikke i summeringen.

Efterspørgselen efter arbejdskraft med videregående uddannelse stiger, men udbuddet følger med

Efterspørgselen efter faglærte falder, men udbuddet falder endnu mere

Efterspørgselen fremover vil i stigende grad rette sig mod personer med en videregående uddannelse i begge regioner, især i Region Sjælland. Vi vil fremover se en faldende efterspørgsel efter faglærte, men da udbuddet af faglærte kan forventes at falde kraftigt, medmindre der sker en markant ændring af den nuværende uddannelsesstilbøjelighed inden for erhvervsuddannelserne, vil der i 2020 forventes et underskud af faglært arbejdskraft på ca. 21.000.

Balance mellem udbud og efterspørgsel på arbejdskraft efter uddannelse, 2008-2020

	Udbud			Efterspørgsel			Balance	
	2008	2020	Udvikling i %	2008	2020	Udvikling i %	2008	2020
							2008	2020
Ufaglært, studenter mv.	434.336	421.423	-3,0	416.645	368.241	-11,6	17.691	53.182
Faglærte / EFU	411.897	357.975	-13,1	409.176	379.221	-7,3	2.721	-21.246
Kort vid.g.	72.567	78.352	8,0	71.966	77.458	7,6	601	894
Mellemlang vid.g.	219.681	236.388	7,6	218.790	239.728	9,6	891	-3.340
Lang vid.g. uddannelse - LVU	143.098	169.127	18,2	141.596	164.137	15,9	1.502	4.990
Alle	1.281.579	1.263.265	-1,4	1.258.173	1.228.785	-2,3	23.406	34.480

Kilde: LINE/SAM-K, basisversion, oktober 2009
 Anm.: 2008 foreløbig, og 2020 prognose.

Efterspørgslen efter ufaglærte falder, der vil blive et stort overskud af ufaglærte i 2020

Uddannet arbejdskraft er nødvendig for at sikre vækst og udvikling

I modsætning hertil vil der være et overskud på over 50.000 ufaglærte. Den nuværende udvikling i uddannelsesniveaut blandt de unge, hvor færre tager en uddannelse, specielt en erhvervsuddannelse, vil således virke som en yderligere skærpelse af den udvikling frem til 2020, vi kan spore allerede.

Set i relation til, at vi vil se en faldende ledighed i de kommende 10 år, vil efterspørgselen efter arbejdskraft i de kommende år komme stærkt under pres, da det vil være vanskeligt at finde uddannet arbejdskraft. Begrænsningen i uddannet arbejdskraft kan således medvirke til at skabe grænser for den vækst og udvikling, som fremskrivningerne ellers peger på. De seneste år under højkonjunktoren viser dog, at virksomhederne har en evne til at finde veje ud af manglen på arbejdskraft, dels gennem substitution med arbejdskraft, som ikke helt besidder de ønskede kvalifikationer, dels ved indhentning af udenlandsk arbejdskraft.

Globalisering, vækst og velfærd

Østdanmarks udfordring

Arbejdsmarked og erhverv i
Østdanmark frem til 2020